

Utvärdering av SFX

Sammanfattning

Denna undersökning har gjorts av Arlen Herrera, student på Södertörns Högskola, på uppdrag av Kommunförbundet Stockholms Län, KSL. Undersökningen utgjorde Arlen Herrerars examensarbete på kandidatnivå för Internationell migration och etniska relationer.

Undersökningens syfte har varit att undersöka Sfx-deltagarnas position på arbetsmarknaden. Den har sökt svar på frågor som hur stor andel av Sfx-deltagarna som har arbete inom sitt yrkesområde och anser de att Sfx-utbildningen bidragit till att de fått arbete. Undersökningen är kvantitativ och består av en enkät till de som gick Sfx-utbildningen 2008. Enkäten genomfördes mellan april och juni 2011 och består dels av en postal enkät och kompletterande enkät via telefon. Totalt skickades 323 enkäter ut och materialet består av 201 enkätsvar. Vilket innebär en svarsfrekvens på 63 %. 96 postala enkätsvar och 105 telefonenkäter.

Resultaten från undersökningen visar att nästan hälften, 48 %, arbetar inom sitt yrkesområde. Av de som inte arbetar inom sitt yrkesområde har 35 % arbete (men inte inom sitt yrkesområde) och 24 % studerar. Sett på hela populationen har 65 % angett att de har någon form av arbete. Då flera Sfx syftar till vidare studier kan det vara intressant att lägga ihop den gruppen med de som arbetar. Det innebär att 79 % av de som påbörjade sin Sfx-utbildning har angett att de antingen arbetar eller studerar. Det finns få utvärderingar som kan utgöra jämförelseobjekt och de som finns skiljer sig i metod och tillvägagångssätt. Statskontorets studie från 2009 redovisade att 36 % av de som påbörjade Sfi-utbildningen 2003/2004 arbetade minst en timme året efter avslutad eller avbruten Sfi-utbildning. Vidare har 44 % fått fast anställning och många fick anställning kort tid efter avslutad Sfx, 61 % fick anställning inom 1-6 månader. Avslutningsvis anser 62 % att Sfx var viktig eller mycket viktig när de sökt jobb.

Inledning

Svenska för yrkesutbildade (Sfx) är svenskundervisning med fokus på yrkesspråket. Sfx är ett samarbete mellan kommunerna i Stockholms län med syfte att ta tillvara nyanländas yrkeskompetens. Det ger också en möjlighet att lära sig hur arbetsmarknaden och ens yrke fungerar i Sverige. Syftet är att förkorta tiden till arbete eller företagande. Om möjligt erbjuds praktik på en arbetsplats och chans att komplettera utbildningen på högskola eller gymnasium. Sfx styrs av en avsiktsförklaring som samtliga kommuner skrivit under. För närvarande finns det Sfx-utbildningar för åtta olika yrkesområden:

Bussförare – Sfb (Tyresö)

Företagare – Sff (Botkyrka)

Hantverkare – Sfh (Haninge)

Ingenjörer – Sfinx (Stockholm och Järfälla)

Ekonomer, jurister, samhälls-, personal- och systemvetare – Sfej (Stockholm)

Lastbilschaufförer – Sfl (Stockholm söderort)

Medicinsk personal – Sfa-medicin (Södertälje)

Pedagoger – Sfp (Stockholm).

Sfx har varit föremål för utvärderingar men föreliggande studie är den första som söker utvärdera vilken position sfx-deltagarna har på arbetsmarknaden ett par år efter påbörjad Sfx.

Metod och avgränsning

Undersökningen har genomförts genom en enkät. Dels en postal enkät och uppföljande telefonsamtal till de som inte besvarat enkäten. Enkäten riktade sig till de individer som påbörjat svenskundervisning för invandrade med yrkesinriktning (Sfx). Materialet består av 201 enkätsvar av totalt 323 utskickade. Sammanlagt inkom 96 enkätsvar och det genomfördes 105 telefonintervjuer. Undersökningen har 62,5 procent svarsfrekvens. Urvalet består av individer som påbörjade sin Sfx-inriktning år 2008. Valet av år gjordes utifrån tanken att det förflutit en tid och att det då finns en större möjlighet att individerna i urvalet införskaffat sig en position på arbetsmarknaden. På detta sätt ökas giltigheten att kunna mäta det som undersökningen vill mäta. Urvalet är ett totalurval utifrån kriterierna, år (2008) för påbörjad Sfx-utbildning samt Sfx-inriktning. Undersökningens material har samlats från 1 april till 31 maj. Svenskundervisning för ekonomer, jurister och samhällsvetare (Sfej) och svenska för bussförare (Sfb) är inte inkluderade eftersom det saknas underlag som kan ge relevant information åt undersökningen. Några frågor har fått utelämnats på grund av att många inte valt att besvara frågan. Det handlar t ex om frågan kring hur lång tid respondenterna studerade på sin Sfx-utbildning.

Resultat

Korta bakgrundsfakta

Av de som svarat på undersökningen är det en jämn fördelning mellan könen. 50 % är män och 50 % kvinnor. När det gäller utbildningsbakgrund har 82 % utbildning på universitetsnivå från sitt hemland och här är kvinnorna överrepresenterade. Nästan alla (85 %) har levt i Sverige mellan 3 och 8 år. 41 % är mellan 26-35 år och 37 % är mellan 36-45. Respondenterna kommer från 53 olika länder. Den största andelen kommer ifrån Irak (33 %) och Iran (7 %).

De svarande fördelade sig på följande Sfx-utbildning:

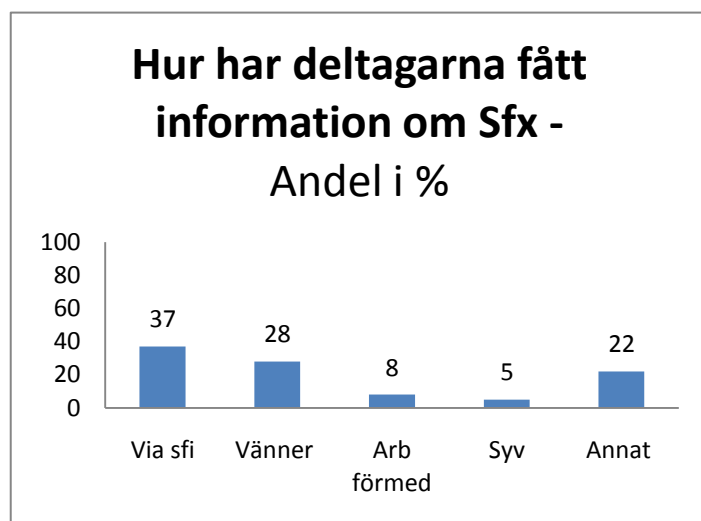
Sfx:	Antal
Sfl-lastbil	14
Sfp-pedagog	60
Sfa-medicin	58
Sfinx-ingenjör	15
Sfh-hantverkare	16
Sff-företagare	33
Ej angett Sfx	5

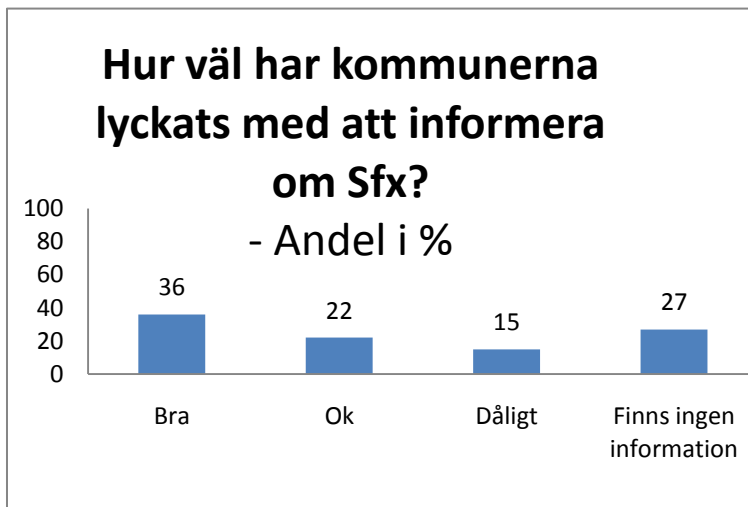
Antal kommuner	Från vilken kommun kommer deltagarna? - uppdelat på de olika Sfx	Sf-lastbil	Sf-pedagog	Sf-medicin	Sf-ingenjör	Sf-hantverkare	Sf-företagare	Totalt
1	Botkyrka (vård för Sf-Företagare)	0	3	2	0	1	12	18
2	Haninge (vård för Sf-Hantverkare)	0	0	1	0	2	1	4
3	Huddinge	2	4	3	0	3	4	16
4	Järfälla (vård för Sf-ingenjörer)	0	3	0	1	2	0	6
5	Lidingö	0	0	1	0	0	0	1
6	Nacka	1	1	0	0	0	1	3
7	Norrtälje	0	0	2	1	0	0	3
8	Salem	0	0	2	0	0	1	3

9	Sigtuna	0	3	0	0	1	1	5
10	Sollentuna	0	5	1	0	1	0	7
11	Solna	0	1	2	0	0	3	6
12	Stockholm (vård för Sf-pedagoger, Sf-ingenjörer, Sf-lastbil)	7	24	24	5	5	7	72
13	Sundbyberg	0	1	1	0	0	0	2
14	Södertälje (vård för Sf-medicin)	3	6	12	5	0	2	28
15	Tyresö	0	1	0	0	0	0	1
16	Täby	0	3	0	1	0	0	4
17	Upplands Väsby	0	2	0	1	0	1	4
18	Vallentuna	0	2	0	0	0	0	2
19	Värmdö	0	1	4	1	0	0	6
		13	60	55	15	15	33	191

I tabellen ovan visas var de olika Sfx-deltagarna bodde när de gick på sin Sfx-utbildning. De största kommunerna är Stockholm, Södertälje, Botkyrka och Huddinge. Det går också att utläsa att många av de som går på Sf-medicin i Södertälje och Sf-företagare i Botkyrka även bor i dessa kommuner.

Information om Sfx

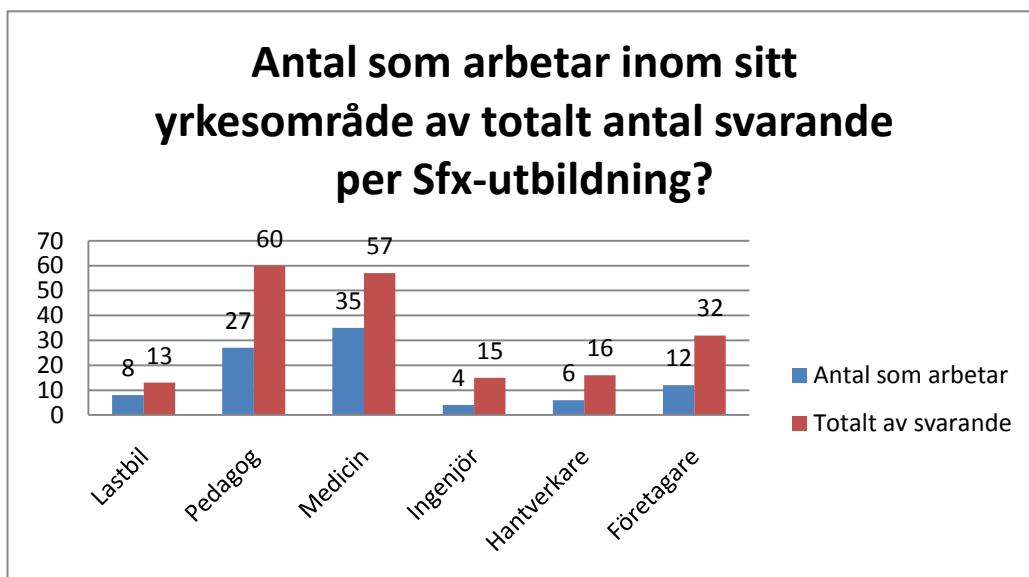

Som framgår ovan fick nästan 4 av 10 information om Sfx via Sfi, men många informerades via vänner/bekanta. Av de som angett ”Annat” framkom genom kommentarer att man avsåg vuxenutbildningen. Det andra diagrammet visar hur väl Sfx-deltagarna anser att kommunerna har lyckats med att informera om Sfx. 36 procent anser att de har lyckats bra men många, 27 %, svarade att det inte finns information och 15 % att kommunerna informerat dåligt om Sfx.

Hur många har fått arbete inom sitt yrkesområde?

Nästan hälften, 48 %, anger att de fått arbete inom sitt Sfx-yrkesområde.

Det skiljer sig lite när resultatet delas upp beroende på vilket Sfx man gått. Sfl (lastbil) och Sfa (medicin) har ”bäst” resultat medan ingenjörerna har lägst resultat.

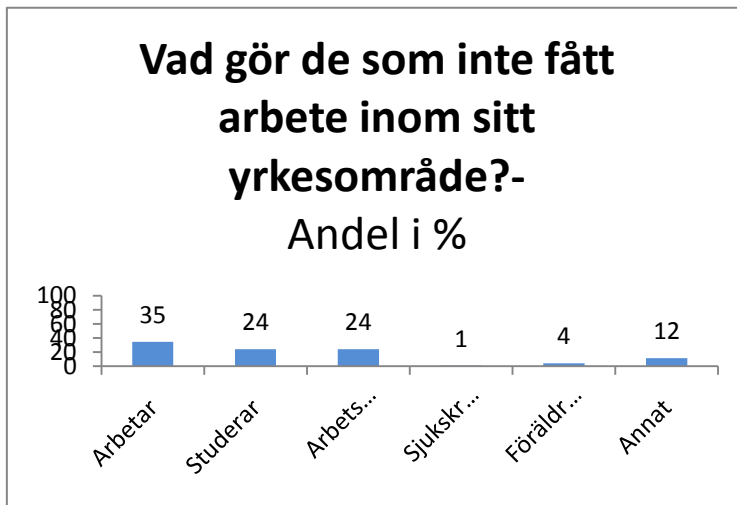

Anställningsform och tid till arbete

Den vanligaste anställningsformen för de som fått arbete inom sitt yrkesområde är fast anställning. Det är drygt 44 % som fått fast anställning och den största gruppen är Sff-företagarna. Sfp-pedagogerna är de som har flest deltidsanställningar och timanställningar.

När det gäller hur lång tid det gått efter avslutad Sfx-utbildning och till dess att de har fått arbete inom sitt yrkesområde har 61 % fått arbete inom sex månader. Snabbast har det gått för ingenjörerna och hantverkarna.

Vad gör de som inte arbetar inom sitt yrkesområde?

Av diagrammet ovan framgår att 35 % av de som inte arbetar inom sitt yrkesområde, har något annat arbete. Tillsammans med de som arbetar men inte inom sitt yrkesområde är det ca 64 % av de som påbörjade Sfx 2008 som arbetar och har egenförsörjning. 24 % studerar och lika många är arbetssökande.

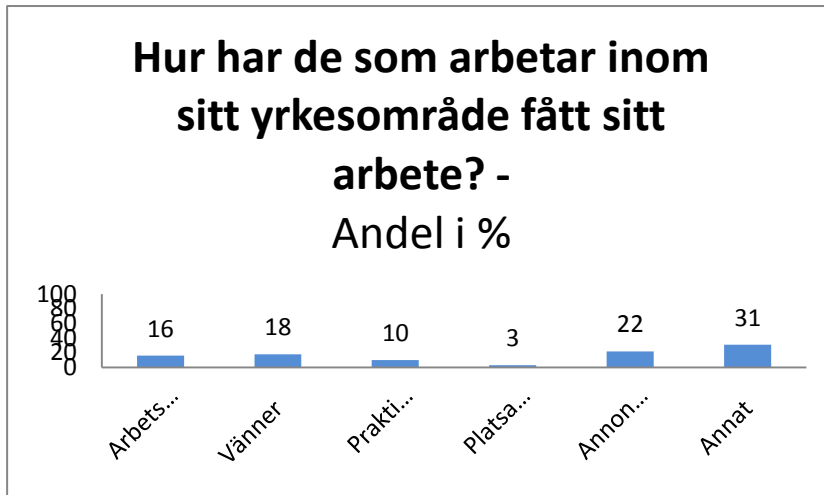
Översikt över vad deltagarna gör:

	Antal	Andel i %	Delsumma och andel för arbetar	Delsumma och andel för arbetar och studerar
Arbetar inom yrkesområdet	92	46		
Arbetar inom annat än yrkesområdet	39	19		
Studerar	27	13		
Övriga alternativ t ex arbetssökande, föräldralediga	43	21		
	201	100	131 (65%)	158 (79%)

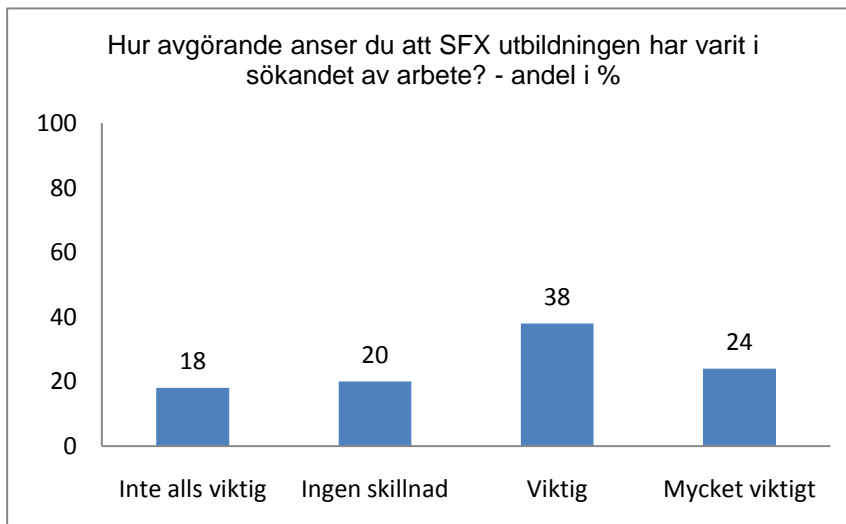
I tabellen ovan ges en översiktlig och sammanslagen bild över vad deltagarna angett att de är sysselsatta med ca 2 år efter påbörjad Sfx-utbildning. Den visar att det är totalt 131 personer av 201 (65 %) som angett att de antingen arbetar inom sitt yrkesområde eller arbetar inom något arbete. Då några Sfx (t ex ingenjörer och pedagoger) syftar till vidare studier och att många efter avslutad Sfi fortsätter

att studera svenska på vuxenutbildningen kan det vara intressant att slå samman kategorin ”studerar” med ”arbetar”. Det är således 158 personer (79 %) som arbetar eller studerar. I ovanstående tabell blir andelen som arbetar inom yrkesområdet 46 % och det skiljer sig mot tidigare uppgift på 48 %. Skillnaden i uppgifter beror på hur många av respondenterna som inte besvarat de olika frågorna.

Betydelse av Sfx

Diagrammet visar att de som fått arbete inom sitt yrkesområde fick det på många olika sätt. Kategorin annat är störst och vad den egentligen innebär är oklart. Däremot verkar praktik på Sfx inte ha så stor betydelse när deltagarna ska försöka få jobb.

När deltagarna får frågan hur avgörande Sfx varit i sökande av arbete blir bilden något annorlunda. 62 % anser att Sfx var viktig eller mycket viktigt när de sökt jobb. I kommentarerna vid telefonsamtalen framkommer att de svarande avser att Sfx-utbildningen varit viktig för att de lärt sig språket och då särskilt språket kopplat till yrkesområdet.

Övriga synpunkter

I undersökningen kunde respondenterna komma med enskilda kommentarer och synpunkter. Deltagarna ansåg att försörjningsfrågan måste lösas. Många deltagare hoppas av utbildningen för att de måste kunna försörja sig och det kan skapa inlåsningseffekter på längre sikt. Avhopp kan ibland även bero på långa avstånd till utbildningen. Det är viktigt med praktik, framförallt för att kunna ange referenser när man senare ska söka arbete. Det finns en del synpunkter rörande lärarnas bemötande, där respondenterna upplevde att de inte blev behandlade som vuxna.